

Předpláči se

Pro Prahu: celoročně 5 zl., půlletně 2 zl. 50 kr., čtvrtletně 1 zl. 25 kr.
Pro venkov: celoročně 5 zl. 60 kr., půlletně 2 zl. 80 kr., čtvrtletně 1 zl. 40.
Jednotlivá čísla prodávají se po 12 kr., jednotlivé přílohy hud. po 50 kr.
Za inseráty se platí pouze 2 kr. za řádek drobného písma.

DALIBOR.

časopis

věnovaný zájmům světské i církevní hudby a zpěváckých spolků českoslov., zároveň pak organ „Maticе hudební“

s četnými přílohami hudebními.

Redaktor:

Dr. Ludevít Procházka.

Vychází každou sobotu.

Majitel:

Emanuel Starý.

Jen frankované listy přijímají se.

Rukopisy redakci zasláné nevracejí se.

Předplatné přijímá administrace v č. 147-I. (Karlova ulice).

Dopisy týkající se redakce buďtež zaslány frankop. dru Ludevítovi Procházkovi do č. 9 v Ječné ulici.

Památné dni hudební.

8. srpna 1759 † K. J. Graun, sklad. — v Berlíně.
" " 1819 * Vatroslav Lisinski, jihoslov. sklad. — v Záhřebě.
" " 1843 * Frant. Kratochvíl, kontrabas. — v Zlatníku.
9. " 1858 † Jan Sokol, houslista a skladatel český — v Petrohradě.
" " 1861 † Vinc. Novello, sklad. angl. — v Nizze.
10. " 1806 † Mich. Haydn, sklad. církev. — v Solnohradě.
" " 1821 * Alois Ander, tenor. — v Liběticích.
11. " 1845 I. provoz. Adamova balettu „Le diable à quatre“ v Paříži.
12. " 1845 Slavnostní odhalení pomníku Beethovena v jeho rodišti v Bonnu.
13. " 1841 † Bernard Romberg, čell. — v Hamburku.
" " 1846 I. provoz. Mendelssohnova orat. „Eliáš“ — v Birminghamu.
14. " 1870 † Fr. Hauser, býv. řed. konserv. v Mnichově — ve Frýburku.

Čtyři slovutní mistři skladby klavírní.

III. Sonáty Haydnovy.

(Pokračování.)

Pod mnohými obrazy a podobiznami mistra Haydena čítáme: J. Haydn, doktor umění hudebního. A bylť on jím skutečně, byl jím na základě diplomu doktorského, uděleného mu univerzitou oxfordskou; on byl jím ale také v pravém toho slova smyslu co věrný stoupenec školy svého času, ano on byl v mnohých věcech i jejím despotou, předním hlasatelem a hájitelem forem traditionalních, dle jeho náhledu neomylných a nedotknutelných. Titul ten byl zcela na svém místě a ne bez důvodů. Haydn považován na sklonku života svého za největšího mistra ze všech skladatelův německých, ježto Mozart již byl mrtev a Beethoven nedocházel ještě uznání, jakéhož vším právem zasluhoval. S tímto svévládným

postavením Haydnovým a jeho „školy“ nutně souvisela jakás esthetická tyrannis, kteráž jmenovitě ve vyšší hudbě instrumentální, kdež Haydn zákony a měrou svých forem započal novou epochu, stala se autoritou neomylnou a samospasitelnou. Ale ona mladší generace skladatelův, kteříž okolo velducha Beethovenova se stále shromažďovali, postavila se na odpor Haydnovi a jeho „škole.“ A toto vespolné zneuznávání obou mistrů jest jenom pragmatikou uměleckého boje strannického, jenž nutně tu vzniknouti musil a následkem toho zanikl v posuzování obou mistrů od stran protivných všecken spravedlivý úsudek. Romantické spatřovali v Haydnovi muže akademické samovlády, jenž své formy umělecké chtěl upoutati v dogma nedotknutelné a zapomínali, že on to právě byl, jenž v mládí svém podobná pouta ze sebe svrhl — spatřovali v něm „doktora“ umění skladatelského. A tento předsudek zcela ještě nevymizel; zanikajíť strannické úsudky v umění právě tak zvolna a poznenáhla v nových generacích lidstva, jako to i v politice bývá. Tím se i stalo, že obyčejně většina nás dívá se na veškeré práce Haydnovy ze stanoviska strany jemu nepříznivé, jejíž odpor se přede k pozdějším jen skladbám vztahoval a že zapomínáme naprosto práci z mládí jeho, kteréž jej právě způsobem opačným a příznivěji charakterisují.

Teprvé nyní, kdy studiu historicko-hudebnímu se tolik důležitosti přikládá, vychází znova ona pravda na obzor života uměleckého, že Haydn velmi nedostatečně byl oceňován, že v dlouhém svém životě trojího druhu skladby psal a jen v pozdním svém věku pohlížel na ostatní — hlavně mladší — skladatelstvo poněkud co „doktor umění hudebního,“ že ještě jiného Haydna stává, než toho, jenž psal „Stvoření“ a „londýnské“ symfonie a pozdější smyčcová kvarteta.

Nahlédněmež jen v některé úplné vydání četných jeho sonát a seznáme, kterak liší se starší sonáty

jeho od novějších; nerepresentují nám sice nejkrásnější práce Haydnovy, ale každým způsobem nenucené, ba v některých věcech i naivní a mladistvého ohně plné plody jinošského a mužného věku jeho. Pátráme-li po starších úsudech o pracích Haydnových, trpkého docházíme sklamaní. V předešlém století se sice velmi často hrály a hojně tiskly nejen v Německu, ale i v celé Evropě; přátelé umění rádi je slyšali, ale nikdy o nich nepřemýšleli ani nepsali. Gerber napsal o sonátách Haydnových: „Tato sola (!) jsou ta nejpříjemnější, s nimiž se milovník klavírní hry může bavit.“ Jak prázdný, ba urážející to úsudek se stanoviska našeho!

Tenkrát ale nebyla hudba považována za sourodou s ostatními uměními staršími a nikdo by v 18. století nebyl zajisté některou ze sonát Haydnových nazval dílem uměleckým. Hudba tehdaž žila, jak se říká, „ode dne ke dni“, zapomináno plodů mistrů i největších. Nezanikly tedy skladby samy, ale čistý vkus a historická jich oprávněnost. —

Již na počátku dvacátých let věku svého psal Haydn mnoho menších sonát — nejvíce prací příležitostných, které vzdor účeli svému století přežily, jež psány byly co cvičení pro žáky jeho a jež vzdor tomu jsou duchaplné a plny ohně. Do tisku se dostaly obyčejně bez vědomí svého tvůrce, jenž pln udivení radostného hleděl do výkladních skříní knihkupců, kde co novinky vyloženy byly. Vystoupil tedy u veřejnost a stal se slovutným, aniž by sám byl věděl, jak. Pro množství jich a proto, že Haydn sám toho nedbal, není možno dopídití se pravého pořádku chronologického; i souhrnná vydání německá, anglická a francouzská nesouhlasí v něm úplně. Jak

lišil se tu Haydn od mnohých písálků moderních, kteří ani řádky nenapíší, aby číslem nepojistili jí určité místo v řadě svých opusů! Kdežto hlavní pramen popularity sonát Beethovenových hledati dlužno v zajímavých dějinách jich povstání,* nebudeme sonát Haydnových vykládati nikdy se stanoviska biograficko-psychologického; pouze o jedné vypravoval sám Haydn, že ji psal v paroxysmu, v horce — první polovici u klavíru, druhou v posteli — že předepsal pět #, ale náhoda tomu chce, že právě sonáty Haydnovy s pěti # nelze nikde najíti. —

Nejstarší a nejjednodušší sonáty (na př. č. 30 až 34 dle stereotypného vydání Halle-ovského) nesou na sobě formu a ráz Bachovy školy. Proto k úplnému poznání jich nutně třeba předběžného studia děl Bachových; nebyl sice Bach osobně učitelem Haydnovým, ale díla jeho zavedla podnět k dalšímu vyvíjení genia Haydnova. Vždyť tvůrčí duch nepotřebuje tak bohaté látky k učení, dovedeť z mála se mnohemu naučiti a z jediné knihy větší pro něho vyplývá užitek, než pro jiného z celé bibliothéky.

Vlastním a pravým nástrojem pro ducha Haydnova nebyl právě klavír, ale spíše smyčcové kvarteto a orchestr. Proto upadly sonáty v nemilost u virtuosů a hudebníků z řemesla — nebylť Haydn zakladatelem žádné nové techniky klavírní a v tom ohledu stojí nejen za Mozartem a Beethovenem, ale i za Webrem a Clementim. On nijak nepodporoval virtuositu, on ji spíše potlačoval pracemi svými, v nichž

* Ano mnozí „bezejmenní“ básníci snažili se obsah sonát těch podati ve verších, nejspíše aby ukázali, jak málo rozumí i hudbě i poesii.

FEUILLETON.

První švédská národní zpěvohra.

(Dokončení.)

Úlohou básníka bylo, národní báj, v níž jednotlivé neurčité rysy a nesouvislé motivy jsou neorganicky nakupeny, uspořádati dle požadavků dramatických v jednotný celistvý obraz s přiměřeným, národně charakterisovaným pozadím.

Básník nás uvádí v prvních dobách šíření-se křesťanstva ve Švédsku na hrad vznešené dámy, paní „Ragnhild“, jež v kruhu veselých bohatýrů skvělé hody slaví. Dcera její „Ingeborg“ jest totiž zasnoubena s rytířem „Tuvem“, však srdce její nenáleží ženichovi, nýbrž jest neobyčejnou touhou po králi duchů naplněno, který v blízké jedné hoře vládne. O něm pje domácí sluha „Ulf“ hrůzostrašnou baládu, která zvědavou touhu snivého děvčete ještě zvýší. V tom vstoupí „Skald“ jeden v průvodu svého pážete i jest se všech stran vlídně uvítán. Píseň jeho dotýká se podivuhodně srdce Ingeborgina. Na to spustí taneční píseň, která všechny hosty strhne jakoby mocí kouzelnou v prudký taneční rej; nepozorovaně převezme páže další zpěv taneční,

tak že je možno Skaldovi přiblížiti se k Ingeborze, jí se odhaliti co toužený král duchů a svůdnými prosbami a skvělými sliby ji lákati ve svou říš. Vroucí jeho namlouvání jest náhle přerušeno příchodem pážete, jemuž struna na harfě praskla, tak že musel ve hře ustati. Tím jest vše kouzlo zlomeno, tancem opojené množství pojednou vystřízliví a pronásleduje zuřivě kouzelné pěvce. Král duchů zakleje neobratného sluhu svého k tisícileté porobě, chce sám poznovu kouzlo obnoviti — v tom zavzní velebný zvuk zvonů vánočních, načež král před zvuky těmi posvátnými v útěk se dá v strašném proklínání.

V druhém jednání putuje nábožný lid posněženou krajinou ku klášternímu chrámu u Kolmardenu na slavnost jitřní. Před nedalekou horou sedí král duchů a vábí sladkou hrou na harfu pozemské krásky; aby dojem zvýšil, káže služebným duchům horu otevřít, jež spočívajíc na sloupech porfyrových báječný lesk drahokamy vyzdobeného sálu na odívání staví. Ingeborg, sladkými tóny svedena, opustila matku svou volně kráčejíci; i stojí nyní okouzlena báječnou krásou říše duchů horských, brání se marně před sladkým vábením krále; postavy lehkonožých vil a rusalek vznášejí se pojednou kolem ní v svůd-

ne technika, ale idea a architektonika umělecká byla novou. On sám pravil na sklonku života svého: „Nebyl jsem na žádném nástroji čarodějem, ale účinek znal jsem u všech.“ —

(Pokračování.)

Z ciziny a Rakouska.

** *Richard Pohl*, známý spisovatel hudební, probírá ve svém posledním článku „o vývinu a určení opery“ v lipském jednom časopisu hudebním velmi zajímavě poměr našeho Jiř. Benda k německé operní literatuře: „Též v Gothě účinkoval podivuhodný talent, Jiří Benda (1721—95), jenž ovšem vlašskými zpěvohrami (Singspiel) začal, později ale, následuje příkladu Hillerova, i německé operety psal, jež v lidu hojně oblíbeny nacházely. Jmenuji „Výroční trh na vsi“ (Dorfjahrmarkt), „Drvoštěpa“ a „Nalezence“, vesměs to látky z národa vyňaté. Tyto operety, jež právě originelními nazvány býti nemohou, nemají takovou cenu, jako jeho melodramata, zvláštní to originelní genre, jež Benda v Německu zavedl, ano, můžeme říci, vynalezl. Benda byl na toto podivuhodné spojení deklamace s hudbou přiveden jistou znamenitou v tehdejší době herečkou Brandesovou, která velkou výhodu oné pomoci hudby na vyšší stupeň rozechvěné nálady citové a taktéž stupňované poetické výraznosti velmi dobře znala, ale zpěvačkou nebyla. Benda, aby vyhověl touze její, napsal pro ni r. 1714 svou hudbu k deklamaci „Ariadny na Naxu“ a toto me-

lodrama učinilo takové furore, že po něm ještě celá řada nových následovala, jako: „Medea“, „Pygmalion.“ Nový tento genre byl velmi často napodobován a udržel se po dlouhou dobu na jevišti. Mozart byl velkým ctitelem Bendovým a jeho melodramat. „Vy víte,“ píše r. 1778 svému otci, „že Benda mezi lutheránskými kapelníky vždy byl mým miláčkem; miluji „Medeu“ „Ariadnu“ tak, že je s sebou vozím. Víte, co bych mínil? Větší část recitativů měla by se na takovýto způsob (totiž melodramaticky) v operě „traktirovati“ a jen někdy, když totiž slova dobře se v hudbě vyjádřiti dají, recitativ zpívati.“ Melodram byl ovšem jakousi pomocí z nouze, druh smíšený, jak to s sebou umělecké přechodní periody přinášejí. Ale my předc v tom patrnu poznáváme snahu se strany umění hereckého hudebnímu dramatu se přiblížiti.“

** *V Londýně* byla dne 16. t. m. slavnost ku počtě Mozartově za spolupůsobení Adély Pattiovy a Mary Krebsovy odbývána, jejíž čistý výnos bude věnován mezinárodnímu Mozarteu v Solnohradě.

** *W. von Lenz*, proslulý kritik ruský, píše v jednom z nejnovějších svých pojednáních o moderní ruské operě též mnohé pochvalné slovo o našich při operě zaměstnaných krajanech v tento smysl: „Provedení v ruských operách jsou rozhodně výtečná, orchestr i sbory znamenité, personal pěvecký dostačuje všem požadavkům. Duši naší ruské opery jest Nápravník, v Praze své hudební vzdělání nabyvší operní dirigent první hodnosti, jenž se všestranně oblíben i uznání těší. V orchestru účinkují

ném chorovodu, vždy sladčeji, vždy ohnivěji zní píseň vílovládce, až děva v opojení nejvyšším mu klesne v náruč. „Halb zog er sie, halb sank sie hin.“ — Však již číhá v podzemní té říši nenávisť a žárlivost na dceru pozemskou. Matka králová, žárliva jsouc na odvedenou, které nyní královskou korunu postoupiti musí, strojí na rozkaz syna svého nápoj, který Ingeborgu ve věčné zapomenutí pohroužiti má, však hodí tajně v nápoj ten perlu, která by současně neurčitou jakousi touhu po rodné zemi v srdci jejím udržovala. Sotva že děva odvedená v slavnostním uvítání pohár královnou jí podaný vyprázdnila, zapomíná pojednou na domov, na hoře své a v nesmírné lásce vrhá se v objetí krále. Čarokrásný balet končí třetí jednání. — Však neblahé jest první probuzení Ingeborgino ze skvělého snu. Tajemně v nápoj přimíšená perla účinkuje. Samotna sedí Ingeborg v komnatě své a předouc pje srdcelomnou píseň.

Páže „Kark“, jenž se na ni ještě zlobí, co na příčinu vznešené naň kletby, zpívá jí posměšnou píseň na kněze, v níž tito dívky napomínají, aby nevěrnému králi duchů, jenž má zvláštní zálsk na krásky pozemské, nevěřily, koketně s ním zacházely a tak démonickou jeho moc krotily. Stará

králová ji potvrzuje v domnění, že jest král duchů nevěrníkem, vykouzlí před ní perlicí-se pramen vody, a nutí mladou královnou, aby z něho pila, ujišťujíc ji, že tím lásku manžela poznovu získá. Ingeborg ochladí si zimničně rozpálené čelo, pije z pramene, však se zrádnými těmi kapkami vody rozproudí se v žilách její i úplná, jasná vzpomínka na minulost. Škodolibě vysmívá se jí králová, že jest nevěstkou krále duchů. Marně ji hledí přichvátavší král zadržeti, marně ji připomíná v slasti zažité chvíle, děti, jež mu zrodila; nesmírná touha po zemi rodné se jí zmocnila a on jí musí propustiti, však prikazuje jí, aby nikdy na zemi přes rty nevypustila jméno jeho, jinak že by musela smrti propadnouti.

Páté jednání uvádí nás v rozvaliny hradu paní Ragnhildy. Všude pusto a mrtvo. Jediný rok u krále duchů v podzemí strávený rovná se padesáti rokům na zemi. Jen starý Ulf ještě žije a zpívá vetchým hlasem starou národní píseň (jejíž obsah jsem naznačil před tímto obsahem libreta v minulém čísle). Konečně umdlen usne. Hrozně skučí noční vítr rozbitými okny. Ingeborg na smrt ubledlá vejde krokem matným, dozví se od starého sluby, že matka se utrápila hořem nad ztrátou její i obviňuje se v zoufání z vraždy na matce spáchané a když

mnozí Němci, v operním personálu jsou pí. Raabová (první soprán) a p. Paleček (první bas) rodem Češi, oba z Prahy. (Pokud víme, jest výtečná pěvkyně pí. Raabová Moravankou. Red.) Porovnání s těmito silami vydrží i ruští umělci. Výtečná jedna altistka, slč. Kalašova (on píše Kalacz) také Češka, žákyně pí. Saloman-Nissenové, debutovala po velikonocích v Glinkově opeře „Ruslan a Ludmila;“ nyní jest engažována v Londýně u vlašské opery. Pí. Saloman-Nissenová, jedna z nejpřednějších učitelek zpěvu v Evropě, vychovala pro operu ruskou nejznamenitější pěvkyně, jako pí. Raabovu, Lavrovskou, Krutikovu, Kalašovu a mnohé jiné. Naše konservatoř opustila tuto velkou mistryni zpěvu, její dům nyní reprezentuje na dále akademii zpěvní.“ Z řádkův těchto, jež čteme v berlínských listech hudebních, jest patrno, jakého uznání za hranicemi i ve světě německém se dostává výtečným rodákům našim. Že se slč. Kalašova považuje jedině za žačku pí. Saloman-Nissenové, to dosvědčila nám umělkyně ta vlastním svým listem z Londýna datovaným, z něhož vysvítá, že chtěla-li se státi tím, čím nyní jest, musela zapomenouti po pracném namáhání vše, co dle „methody“ jistého renomovaného a se renomujícího profesora pražského se byla naučila. Pán ten bude sice viniti umělkyni tu z nevděku, bůh ví, jak černého; však jisto jest, že první povinností umělce, jenž po něčem vyšším baží, musí býti sebepoznání: jak mile tedy slečna nabyla přesvědčení o tom, že vývin hlasu jejího nalézá se na cestě nepravé, jež vede k úplné záhubě hlasové, bylo přede její povinností, chtěla-li se zachrániti, aby pátrala po

methodě rozumnější, jež nezžírání a neničí organ zpěvní!

** *Giov. Bottesini-mu*, slovutnému kontrabasi-stovi i zdatnému skladateli, nabídnuto místo ředitele hud. konservatoře v Bologni.

** V *Camogli*, malém to městečku italském, jež nečítá více než 6500 obyvatelů, zřizuje se stále divadlo.

** Výtečná zpěvačka *Emma Wizjaková* (rodem Chorvátka) měla býti engažována za skvělých podmínek pro New-York a impresario Strakoš nabízel se, složití za ni 20.000 lírů řediteli divadla v Římě, jenž ji však ze smlouvy, uzavřené s ní pro sezonu masopustní, nijak propustiti nechtěl. Tátáž zpívá v podzimní sezoně v Miláně v divadle „La Scala,“ - engažována jsouc pro hlavní úlohu v Gomes-ově zpěvohře „Salvator Rosa.“

** *Lauro Rossi* dokončil novou zpěvohru „Giovanni d'Austria,“ k nížto mu napsal libreto Marco d'Arienzo.

** Z *Milána*. Pro sezonu podzimní engažována pro operu v divadle „La Scala“ ruská zpěvačka sl. *Gorčakova*.

** Dle „Times“ vyzval jistý americký podnikatel koncertů *Wilhelmiho*, jenž v těchto dnech v Curychu opětně triumfy neslýchané slavil, aby se nechal engažovat pro šestiměsíční cestu uměleckou po Spojených státech severo-amerických, i nabízel mu měsíční honorář desíti tisíců tolarů čistých mimo náhradu za cesty. *Wilhelmi* nabídnutí to vzdor lákavosti jeho nepřijal.

ji věrný sluha těší tím, že vinu toho nese lupič, jenž násilím ji odvedl, volá v bolesti nejvyšší, že vina jest jedině na straně její, poněvadž jí vlastní její srdce nevyšlovnou silou táhlo ku králi duchů. — Sotva že vyslovila osudné to jméno, stojí tu on v hrůzostrašném lesku při bouři a hromobití před ní a zvěstuje jí věčnou smrt, kteréž může ujíti jen pod tou podmínkou, pakliže se dobrovolně s ním nazpět vrátí. Ona však v zoufání volá: „Pryč mi s očí!“ A opět zaznívají krajinou táhlé zvuky zvonů vánočních. S výkřikem: „pozdě; běda mně i tobě!“ zmizí horský duch. Bouře se utišila, klidným mírem ozařuje bledá luna vlhkými paprsky svými umírající Ingeborgu, jejížto blažená modlitba ku matce oslavené se pojí v jedno s chorálem nábožného na jitřní putujícího lidu. Ulf ale sklání se nad mrtvolou trpitelky se slovy: „Zemřela s bohem usmířena!“

Jak vidno, provedl básník úlohu svou mistrně. Mrtvé, nevyvinuté tvary národní pověsti bérnou na se v libretu uvedeném tvary určité, jež oživeny jsou přebohatým živlem dramatickým. Zvláště líčení národního života na zemi, líčení slavnostního hodování a celé poslední jednání zdařila se básníkovi nad míru. Ovšem že jsou mnohdy motivy psychologické pomíšeny s všelikými kouzelnými prostředky,

čímž určitost jednotlivých charakterů trpěti musí; však zde omlouvá básníka okolnost ta, že nesnadno jest nalézti nějakou „démonickou psychologii.“ Charaktery krále duchů, matky jeho i Karka neliší se celkem ničím od obyčejných lidí. Zde musela hudba pomáhati. Na každý pád jest však charakter krále duchů nejméně jasně naznačen; mezi vášnivou láskou k Ingeborze a několikráte naznačenou povahou Don-Juanovou jest spor nerozluštitelný. Za to jest ale forma v celku mistrovská a poutavá častými změnami. Zvláště momenty lyrické vynikají samy o sobě přebohatou poetickou krásou.

Skladatel *Ivar Hallström* podal zde národu svému znamenité dílo. Ve své krásné melodii vložil celou duši národních písní švédských. Protiva mezi životem na zemi a démonickou říší krále duchů jest v hudbě markantně provedena. Celé první jednání jest pravé mistrovské dílo, jemuž se co skvělá perla milostná píseň krále duchů, duet s Ingeborgou, překrásný chorál vánoční v druhém jednání a zvláště přástevní píseň ve čtvrtém jednání na roveň staví. Instrumentace jakož vůbec celá faktura opery je rázu moderního a s neobyčejnou pílí provedena.

Přijato bylo toto dílo s entusiastem v severních krajinách neslýchaným. I drahocenným věncem

** *B. Šolc*, ředitel hudby v Břetislavi, dokončil svou velkou operu „Golo“. Klavírní výtah i libreto se již nalézají v tisku.

** *Z Paříže*. Ambrož Thomas, skladatel oper „Mignon“ a „Hamlet“ napsal novou operu, jež se jmenuje „Les Ligueurs“.

** *Z New-Yorku*. Pavlína Luccova (baronka Wallhovenova) opustila dne 27. června po parniku „Mosel“ břehy americké s bohatými tisíci tolarův naplněnou peněženkou. V poslední době se jí ve Spojených státech a v Kanadě vedlo znamenitě, tak že starší rány, jež utrpěla kapsa její na ostrově Kubě, úplně se opět zahojily. Dle listův amerických hodlá pěvkyně slavená strávití leto v Lucernu.

** *Z Ružomberku*. (Původní dopis ze Slovenska.) Dne 29. července odbýván byl u nás ve prospěch dobrovolného hasičského spolku koncert, v němž účinkovaly síly vesměs dobré, jež provedly jednotlivá čísla programu s takou dovedností a zručností, s jakou zřídka jen se setkáváme v krajině naší. Jmenuji zde v první řadě p. E. J. Meličko, absolvovaného konservatoristu pražského a zdárného žáka p. prof. Smity, dále p. F. Gchöpfa co velmi obratného pianistu a konečně mladistvého houslistu pana K. Kohna. Koncert zahájen byl „Slavnostní ouverturou (arrangement pro 4 ruce) od Webra, kteréžto číslo přednesli pp. Meličko a Gchöpf s patričním ohněm a energií v souhře, tak že již na počátku koncertu rozehráli obecenstvo a příznivě je naladili. P. Meličko již v druhém čísle programu v Es-dur koncertu pro trombonu od W. F. Smity vyvolal pravou bouři v obecenstvu, jež se ani po opakování piecy utišiti nechtělo. Umělec ten však zasloužil

pochvalu tak nadšenou v plné míře; neboť dokázal, že jest výtečně obeznámen se všemi efekty obtížného nástroje svého, z nějž vyluzuje pravidelné, lahodně kulaté tóny (zvláště v „adagiu“), jichžto kouzelné moci nelze odolati žádnému pravé, krásné hudbě přístupnému srdci. I co pěvec a sice v písních od Šuberta a Reissigra (což slovanských písní není na světě? k čemu sáhati k písním německým, pakliže honosíme se svými vlastními, zajisté stejně krásnými ne-li krásnějšími písněmi? Pozn. red.) ukázal se nám p. Meličko ve světle nejpriznivějším. Přednes jeho je intelligentní, jímavý, ač by hlasu volnější a tím i mohutnější rozvinutí co do síly neškodilo. P. Kohn, mladistvý to ještě syn muzikantů, překvapil nás svým odvážným přednesem Rode-ova koncertu i přesvědčil nás o svém neobyčejně již vyvinutém hudebním nadání, jež zajisté muselo býti spojeno s nemalou pilností, že to přivedl mladistvý houslista ten již nyní na tak slušný stupeň dokonalosti; i nadějeme se, že p. Kohn, pakli dle slibu svého v Praze ku zdokonalení svá další studia konati bude, k pravé výši umělecké jistě dospěje. Vedle zmíněných koncertistů osvědčili se též p. Gchöpf co statný klavírista, jenž zvláště při průvodu umí s jemnocitem všem kapricím solistů vyhověti. Obecenstvo zdejší bylo koncertem tím nadšeno i slyšeli jsme mnohé zbožné přání, aby podobná umělecká pochoutka častěji se obnovila.

R. H.

** *Nově zbudované Čínské divadlo v San-Francisco* otevřeno bylo minulý měsíc za velikého účastenství obecenstva. Představení trvalo od 1/2 8. až do 3. hod. z rána! Garderoba byla skvostná, nádherná, samé

stříbrným byl Hallström poctěn; však myslím, že jej více těšila jednosvorná chvála kritiky i obecenstva.

On jest prvním švédským skladatelem, jenž tak obsáhlé dílo, jakým zajisté pětiaktová opera jest, podnikl.

Provedení bylo krásné té opery důstojno. Při prvním poslechnutí překvapuje toho, jenž zvykl na operní zpěv německý, vlašský či francouzský, zdánlivý nedostatek dramatického života a zvláštní šetření s hlasem. Ucho si však brzo navykne a poznenáhla s rozkoší pojímá stejnorodé to harmonické souznění všech sil. Nikdo z pěvců neopovázá se vystupovati na úkor celku před rampy a překřikovati ostatní, aby k sobě přivábil pozornost obecenstva. Vždy jen vystupuje krásný celek tím mohutněji před duchem posluchače. Vedle toho jest známo — o čemž nás ostatně cestující švédská kvarteta poučila — podivuhodně čisté jako by z jedné úst se proudící souznění harmonických tvarů, kterážto přednost jevila se nápadně ve všech sborech i ensemblech.

Tak bylo na př. finale prvního jednání, kde démonické kouzlo krále duchů a pekelné jeho rotý s velebným chorálem nábožných poutníků zápasí a mezi rozkácené ty vlny tonové vroucí touha Ingeborgina zaznívá, účinku velkolepého.

Z pěveckých sil, které ku skvělému výsledku novinky té valně přispěly, jmenuji hlavně dvě. P. Arnoldson, jeden z nejlepších tenoristů naší doby, honosí se jemnocitým přednesem a výtečnou hrou. Slečna Amalie Riego debutovala co Ingeborg a prvním již útokem dobyla srdce všech. Vdova králová ji pozvedla z prachu nízkosti a svěřila ji výtečnému učiteli zpěvu Bergovi, k jehož žačkám bývá počítána slavná Jenny Lindova. Se vznešeným zjevem, jemně vybroušenou, ačkoli ještě poněkud ostýchavou hrou (což začátečníci prozrazuje) spojuje slečna Riego krásný, z hloubi duše se proudící hlas, jenž okouznil obecenstvo nejen v lyrických, nýbrž i ostrými akcenty v dramatických momentech. Těmto důstojně po bok se řadili představitelé „Ulfa“ a „Karka“.

Od severu zaznívají k nám v době nejnovější časté zprávy o podivuhodném hnutí duševním; tam vychází slunko nové, mladé, svěží kultury — vždyť i sever slovanský nás v oboru hudebním v poslední době mnohým drahocenným dílem dramatickým obohatil — tam nutno obrátiti na okamžik zraky neustálými hádkami „o principy“ zkalené!

Dle zpráv ze Švédska V. N.

hedvábí, damašk a zlato, ale hudba prý byla v pravdě — čínská. Mezi představením roznášely se mezi obecenstvem čaj a doutníky. Ceny míst byly ustanoveny takto: první místo 5 dollarů, druhé 3 doll., a třetí 2 doll.; nesmíme zapomínati, že v Kalifornii roste samé zlato! — Drama, kteréž herci, úhrnem v počtu 122, velmi živě představovali, mělo 16 jednání a 42 výstupy; byla to směsice pranic, úkladů, pronásledování, loupeží a samovražd, pohrbů, salto-mortalů, v nížto však nebylo žádné spojitosti nebo vnitřní souvislosti. Nejhlavnější číslo tohoto „božského“ dramatu bylo dueto dvou krav, jež představovali dva herci přistrojeni koži těchto zajímavých zvířátek a ozbrojeni ohromnými rohy na čele. Tato „bukolika“ udělala největší furore! — Divadlo se všim příslušenstvím stálo 250.000 franků.

** *Félicien David* píše pro velkou operu Pařížskou, která prý na jisto bude otevřena dne 1. ledna 1875 novou zpěvohru „L'Indien“.

** Uherský skladatel *Fr. Erkel* píše novou zpěvohru, kterouž otevřen býti má nový operní dům v Pešti. Látka vzata jest ze života sv. Štěpána.

Kronika zpěváckých spolků a hudebních jednot.

** *Zpěvácký spolek tábořský* uspořádal za spoluúčinkování členů ženského spolku „Zora“ v neděli dne 2. t. m. svým přispívajícím údům produkci v sále městské střelnice. Program byl takto sestaven: 1. „Lásky touha“, mužský sbor, složil Nesvadba. 2. a) „Jezdec před bojem“, píseň s průvodem piana, složil J. Veit. b) „Vesnická“, píseň s průvodem piana, složil Fr. Pivoda. 3. Overtura k zpěvohře „Marta“ od Flotova. 4. Smíšený sbor ze zpěvohry „Stradella“ s průvodem piana od Flotova. 5. Deklamace. 6. „Směs z národních písní“ pro smíšený sbor upravil Pfeiffer. 7. Kavatina ze zpěvohry „Penězokazi“ od Aubera. 8. Mužský sbor z Bendlovy zpěvohry „Lejla“ s průvodem piana.

** *Zpěvácký spolek pražských typografů* uspořádá dne 9. t. m. zahradní zábavu ve prospěch nezaměstnaných svých spolučlenů.

Zprávy z Prahy a z venkova.

* *Hudební komise zkušební* na středních školách a přípravných učitelských, o jejímž sestavení jsme posledně zprávu podali, započne již v těchto dnech úřední činnost svou. Za předsedu komise té jmenovalo ministerstvo vyučování c. k. radu místo-držitelského p. Smolaře a za náměstka jeho p. prof. dr. Gundlinga. Žádosti za připuštění ku zkoušce ze zpěvu, hry na housle, z varhan a klavíru, z nauky o harmonii, kontrapunktu atd. musí býti nejdéle do 25. září ku komisi zmíněné prostřednictvím podacího protolu c. k. náměstnictví v Praze podány.

* Skladatel *Zd. Fibich* zavítá již tyto dny z Vilny do Prahy v kruh své rodiny, kdež hodlá čas svých prázdnin prožiti.

* *Ant. Dvořák* pracuje již na finale posledního jednání své nové přepracované zpěvohry „Král a uhlíř“, která se má v nastávající sezoně zimní na jisto provésti.

* *K slavnosti vysvěcení ruského chrámu pravoslavného v Praze* zavítali již tyto dny rusští hosté z různých krajín, mezi nimi také p. Berman, jenž řídití bude liturgické zpěvy při slavnosti dne 15. a 16. t. m. a v následujícím oktávu. Dne 16. t. m. večír odbýván bude v místnostech měšťanské besedy slovanský koncert, v němž se účastní rusští pěvci z Petrohradu (okteto), pražské salonní okteto a ze solistů, pokud nám dosud známo, pí. Marta Procházková a slč. Rajevska, dcera pravosl. inful. arcikněze ve Vídni.

* *Horáková X. mše*, jež právě vydána tiskem a nákladem firmy Em. Starý a spol., bude v sobotu dne 15. t. m. v chrámu P. Marie před Týnem řízením řed. p. Fr. Kavána provozována.

* *P. H. Novák*, dosud kapelník civilního sboru hudebního v Praze, jmenován kapelníkem hudebního sboru měšťanské pěchoty zdejší.

* *Paní G. Roubalová*, kteráž jak známo pod jménem „Boema“ čestného jména sobě vydobyla ve Vlašsku a posledně při itálské opeře v Manile na ostrovech Filipinských v Asii skvělé triumfy slavila, navštívila opět rodnou svoji zem a trvá nyní zde u své rodiny.

* *P. Karlu Komzákovi*, kapelníku českého pluku krále saského č. 11., dostalo se čestného pozvání, aby s hudebním svým sborem po čtyry neděle v jednom z nejelegantnějších hostinců v Berlíně koncertoval. Dle doslechu obdržel již k tomu povolení od c. k. ministerstva války.

* *Z Pražské konservatoře hudby*. Ku referátu z minulého čísla připojujeme ještě některá data z výroční zprávy konservatoře za rok 1874, v kterémž navštěvoval ústav ten následující počet chovanců a sice školu instrumentální 98, školu zpěvnou pak 14, celkem tedy 112. Z těch pochází vyjma čtyry všichni rodem z Čech. Výjimky ty připadají na Moravu, Solnohrad, Chorvátsko a Rusko. Největší počet chovanců odpadá na oddělení houslistův, jež čítá letos 33 (vyšší oddělení 20, nižší 13) hlav. Zvláštního vyznamenání se dostalo dvěma chovancům a sice: Procházkové Ernestině z vyššího oddělení zpěvné školy a Aloisu Muzikantovi, čelistovi z nižšího oddělení. Stupeň výtečnosti obdrželo 38, stupeň první třídy 45, druhé třídy 12 a třetí 8 chovancův. Stav učitelstva podroben byl několika změnám. Pro odbor francouzské řeči nastoupil na počátku školního roku p. Jind. Clotte na místo p. Waltera z Waltheimu, jenž dobrovolně odstoupil. Pro odbor flétny, jenž byl po několik let od doby onemocnění Blodkova suplován, získalo ředitelstvo výtečnou sílu v osobě p. prof. Arnošta Jenče. Tentýž jest žákem Fürstenuovým, učin-

koval po delší dobu co profesor na konservatoři v Kolmaru a nastoupil, když byl ústav ten rezervaným poměrům politickým za oběť padl, místo flétisty na cis. divadle ve Strassburgu. Po dosažení uprázdněného místa v Praze složil dne 5. prosince zde první svou hru na zkoušku, následkem čehož byl dle usnešení spolkového ředitelstva od 29. téhož měsíce za profesora flétny pro zdejší ústav definitivně ustanoven. Ztrátu utrpěl ústav úmrtím zasloužilých učitelův p. P. Bedřicha Lembergra, katechety a prof., Vilhelma Blodka, jenž byl v letech 1846—1852 žákem ústavu, r. 1860 pak za profesora flétny ustanoven, kterýžto ústav zastával pouze po devět roků, načež — jak známo — zastížen byl chorobou duševní, které letos 1. května podlehl. Konservatoř v něm ztratila výtečného učitele, národ český pak velenadáného skladatele dramatického, jenž stoupencem jsa Smetanovým přiznával se ku směru národnímu. Jeho komická opera „V studni“ dosvědčuje zřejmě, jaké to znamenité nadání drželo, v muži pro nový ten směr národnostní v hudbě nadšeném; i důkazem nám jest, že by nám byl Blodek v následujících svých pracích zanechal skladby ceny nevšední. Nicméně již prvním svým dramatickým dílem vzbudil sympatie všech kruhů hudebních i získal si čestného místa v dějinách hudby české. Národ náš jej bude povždy počítati k nejlepším synům svým.

Mezi příznivce a dárce ústavu náleží v první řadě Jeho Velič. císař Ferdinand I. a předseda spolku téhož ústavu, Jeho Excellence říšský hrabě Arnošt z Valdštejna. Svobodný pán z Ringhofferů odkázal ve své závěti drahocenný klavír Heitzmannův. Proslulý hotovitel klavírů Ehrbar z Vídně zavázal se p. řiditeli Krejčímu slibem, že počátkem příštího roku školního zašle ústavu darem nový solový koncertní nástroj ze své továrny. Drážďanský dvorní kapelník Richy daroval ústavu nejnovější svou Es-dur ouverturu v partituru i ve hlasech. Vídeňský skladatel Westmeyer zaslal taktéž darem svou novou „císařskou ouverturu“ do B-dur (partituru i hlasy.) Řiditel konservatoře Baselské Selmar Bagge, bývalý žák našeho ústavu, věnoval pro bibliothéku spolkovou nejnověji vydanou svou učební knihu umění hudebního. („Lehrbuch der Tonkunst“.)

Co se nových zařízení se strany spolkového ředitelstva učiněných týče, tu byly v řadu dosaváde vyučovaných předmětů též tympany vzaty, jichž vyučování převzal p. prof. Bláha tak že imatrikulovaní žáci třikrát za týden budou dle požadavkův nynější doby v technickém ohledu vyučováni. Ve prospěch stejnoměrného orkestrálního ladění jest ustanoveno, že zaopatřování nástrojů foukacích obstarávati bude pro budoucnost vždy sám pan řiditel.

Co se veřejné činnosti ústavu týče, vystoupil tento v minulé koncertní saisoně v šesti koncertech, jež vesměs se vyznamenávaly pečlivě sestaveným programem a vzorným provedením. Ústav

ten, jenž podobně jako zdejší universita náleží k nejstarším ústavům podobného druhu v střední Evropě, zažil letošním rokem 65. ročník svého trvání. (Založení ústavu spadá jak známo, do roku 1810, od spolku „pro podporování umění hudebního v Čechách“). Jak proslýcháme, hodlá nynější řiditelstvo spolkové mnohé reformační kroky učiniti, jež směřovati mají k tomu cíli, aby se ústav ten po příkladu moderních konservatoři německých i francouzských vyšinul na stanovisko skutečných „vysokých škol“ hudebních, jak toho pokročilý duch doby naší vyžaduje. Počínání tak šlechetné, z něhož vzrůstí může jedině spása našemu životu uměleckému, zasluhuje již s předu plnou naši pochvalu i obracíme pozornost obecenstva našeho k ústavu uměleckému, z něhož aby znik i zdar zkvetl domácímu umění našemu, z plna srdce si přejeme. Nový školní rok počne dnem 4. října.

* *Arena na hradbách.* Na letošní novinky pro hradby zdá se, že si vzal mistr Offenbach zvláštní privilej. Sotva že „Pytláci“ se objevili na obzoru a zjevem svým instrumentálním vábily po delší dobu hojně proudy obecenstva k zábavné chvíli, již jest tu opět jiné kvítko ze zahrádky francouzského hudebního humoristy, přesazeno na půdu naši i táhne zjevem svým stejnou silou každodenně hojnost obecenstva smíchumilovného. A opět se nejnověji dovidáme, že i na „Krásnou Helenu,“ která u nás dosud nebyla provozována, řada dojde a sice se slečnou Boschetti-ovou v titulní úloze, což zajisté by bylo velmi vábivou representací! „Modrovous,“ jedna ze starších prací Offenbachových, jest nyní heslem areny hradební. Obsah celku dá se shrnouti krátce v tyto věty: Rytíř „Modrovous“ dal ve své turecké vášni již pět žen svým tajemníkem utratiti, aby tím pohodlněji oddati se mohl novým dobrodružstvím. Král „Boběš,“ soused rytířův, dává ze žárlivosti tolikéž mužských exemplářů, o nichž se domnívá, že se královně koří, tajemníkem svým povražditi. Však tajemníci obou zmíněných potentátů jsou příliš dobrého srdce, než aby se tak krutých mordů mohli dopustiti; i schovávají vždy dotýčné, smrti propadlé oběti ve zvláštní připravenou skrýš. Konečně se při návštěvě „Modrovousově“ na dvoře krále „Boběše“ historie celá prozradí a všemu se učiní konec jednoduše tím, že se skrývané ty oběti za sebe vespolek vezmou, tak že opona padá šťastně za všeobecného svatebního veselí. Veškeré detailly a menší epizody jsou vesměs velmi vtipně vyšperkované. Že hudba Offenbachova i v této novince s obvyklou pikanterií a mistrnou obratností v hravém, lesklém, co šampaňské šumícím slohu jest komponována, jest věci známou. Zejména vyniká finale prvního jednání; v druhém pak jednání píseň „Oskarova“ a zvláště č. 13. „Valčík;“ v třetím jednání velmi pěkně je hudebně charakterisována scéna zdánlivé smrti („Ach bože, jak je mi —“) a finální kvintet; v posledním konečně jednání vyniká originálním svým rázem přede vším „sbor svatební“

a sice kantáta číslo 22. „Hymenae!“ Novinka tato dávana byla poprvé ve prospěch veleoblíbené pí. Seifertové, jež v úloze „Boulotty“ samu sebe překonávala. Zdá se, že partie tato zaujme v rozsáhlém repertoaru jejím mezi operetami Offenbachovými místo nejpřednější i pochybujeme, že by našla nyní v úloze té tak snadno čipernější sokyni. Že byla od přečetného obecenstva nejlichotivějšími důkazy po každé scéně vyznamenávána, lze při tak oblíbené síle umělecké, jakou v pravdě pí. Seifertová jest, snadno uhodnouti. Velmi krásnými kostumy vynikaly slečny S á k o v a co královna „Klementina“ a H u t t a r y o v a co „Hermie et Fleurette.“ Vůbec dlužno uznati, že invence všech jednotlivých kostumů jest výtečná, ba překvapující leskem dobře vyvolených barev. Vkus pana garderobiera V y d r y zasluhuje zvláštní pochvalnou poklonu. Celkové upravení jest zajisté s neobyčejnou okázalostí provedeno. Z mužských úloh nejlépe se vydařila figura alchymisty „Popolaniho“ panu F r a n k o v s k é m u, jenž překypujícím humorem udržoval obecenstvo v nepřetržitém smíchu. M o š n o v u „Bobšovi“ schází jistý nátěr affektovanější, královsky blaseované pikanterie. Celému jeho výkonu ostatně jest hlavně na újmu, že často paroduje sama sebe a ještě častěji že koketuje s obecenstvem, tak že mnohdy je v neustálém raportu více s galeriemi, než se svými soudruhy na jevišti. Ujišťujeme, že tak patrně na jevo dávané zůmyslné polechtávání obecenstva na diváka chladnějšího nepůsobí právě příjemně. Pan K r o e s s i n g co „Modrovous“ dostal úloze své velmi čestně v ohledu zpěvním. Byl velmi dobře při hlase a zvlášť při prvém představení velmi slušně též s hlasem svým zacházel. Ve hře byl pohodlným. „Modrovous“ musí býti až do poslední noty nezkroceně divokým, má-li efektuovat! Úloha ministra „Oskara“ (pan K o u b e k), prince „Safira“ (p. Š á r a), jakož i ostatní menší partie byly vesměs v dobrých rukou. Sbory sice nešly s obvyklou řízností, však nezkazily na celku ničeho. Ostatně napraví zajisté všecko při následujících reprisách, kde častějším opakováním jistější půdy nabudou. O studování i řízení celku si hojných zásluh získal p. kapelník Č e c h.

X.

Piano

obehrané, dobře zachovalé jest na prodej.

Bližší zprávy podá ochotně administrace tohoto listu.

Nejnovější hudebniny.

Tiskem a nákladem firmy

Em. Starý a spol. v Praze 147-I.

právě vyšly:

Sbírký původních českých zpěvu sešit 22.

obsahující: „Nevěsta předoucí“, „Dennice“ pro dva ženské hlasy s průvodem piana, složil J. Paukner. Cena 1 zl. r. č. Jednotlivé hlasy 10 kr. r. č. — „První státní“, čtverylka, složil Ant. Valenta-Mělnický. Cena 60 kr. r. č.

„HLAHO!“ sbírka čtvero zpěvů pro mužské hlasy:

- Sešit 51. **Kmotr bumbal**, složil V. E. Horák.
Život v háji, složil E. L. Měchura.
 Part. a hlasy 70 kr.
- „ 52. **Česká muzika**, žertovný sbor, složil Jos. Lev.
Čilým krokem, složil E. L. Měchura.
 Part. a hlasy 70 kr.

Sbírka čtvero zpěvů pro smíšené hlasy:

- Sešit 25. **Brouk a růže** dle V. H. Veita, } upravil
Na Moravu dle Javůrka, } K. Bendl.
Kalina dle E. Vašáka, }
 Part. a hlasy 80 kr.
- „ 26. **Píseň při draní** dle V. E. Vašáka, } upravil
Staza čarodějnice „ } K. Bendl.
 Part. a hlasy 80 kr.
- „ 27. **Žnečka**, složil J. Nešvera.
Kdyby ten slaviček, složil J. Nešvera.
Píseň z lidu dle Mendelssohna, upravil K. Bendl.
 Part. a hlasy 80 kr.
- „ 28. **Zpěv slavnostní**, složil K. Bendl.
Lásky sen, složil A. Valenta. Part. a hlasy 80 kr.
- „ 29. **Jen do skoku** (polka), složil Al. Strebl.
Poupě a políbení. Part. a hlasy 80 kr.
- „ 30. **Píseň na cestu**, dle Veita, } upravil
Stará píseň, „ } K. Bendl.
 Part. a hlasy 80 kr.

Tovačovský A. B. „Zapějme písně veselé“ pro mužské hlasy s průvodem piana. Cena 80 kr.

Pp. odběratelé „Dalibora“ obdrží 20 proc. srážky z veškerých našim nákladem vydaných hudebnin.

O U V E R T U R A

ku komické zpěvohře

„Prodaná nevěsta“

Bedřicha Smetany

upravena skladatelem samým pro piano na 4 ruce

vyšla nákladem „Matice hudební,“
 ve zvláštním vydání

a lze ji dostati v Praze u Em. Starého a spol.
 a v kněhkupectví dra. Ed. Grégra a Ferd. Dattla

za 1 zl. 60 kr.

K dnešnímu číslu přiložena jest VII. příloha hudební: Čtvero zpěv ze Smetanovy kom. zpěvohry „Dvě vdovy“ s průvodem piana, uspořádal Jos. Jiránek.